

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej A Lost World? Jewish International Lawyers and New World Orders (1917–1951), Jerozolima, 24–25 maja 2021 r.

Abstract

Report from the International Scientific Conference, A Lost World? Jewish International Lawyers and New World Orders (1917–1951), Jerusalem, May 24th–25th, 2021

The report presents the international scientific conference “A Lost World? Jewish International Lawyers and New World Orders (1917–1951)”, which was organized in Jerusalem, May 24th–25th, 2021, by the International Law Forum of the Faculty of Law at the Hebrew University of Jerusalem, together with the Leibniz Institute for Jewish History and Culture – Simon Dubnow (Leipzig University) and the Jacob Robinson Institute at the Hebrew University of Jerusalem. The main topic was the contribution of Jewish international lawyers to the significant developments in international law in the first half of the 20th century.

Keywords: the Hebrew University of Jerusalem, Leibniz Institute for Jewish History and Culture – Simon Dubnow, the history of international law, Jewish lawyers, identity

Słowa kluczowe: Uniwersytet Hebrajski w Jerozolimie, Instytut Leibniza Historii i Kultury Żydowskiej im. Simona Dubnowa, historia prawa międzynarodowego, żydowscy prawnicy, tożsamość

W dniach 24–25 maja 2021 r. w Jerozolimie (Izrael) odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „A Lost World? Jewish International Lawyers and New World Orders (1917–1951)”. Organizatorami tego wydarzenia były International Law Forum of the Faculty of Law oraz Jacob Robinson Institute (Uniwersytet Hebrajski w Jerozolimie) oraz Leibniz Institute for Jewish History and Culture – Simon Dubnow (Uniwersytet w Lipsku). Celem konferencji było przedstawienie wkładu żydowskich prawników zajmujących się prawem międzynarodowym w jego tworzenie i rozwój w pierwszej połowie XX w. To właśnie w tym czasie miały miejsce dwie niezwykle okrutne i krwawe

wojny światowe, po których społeczność międzynarodowa stanęła przed wyzwaniem, by na nowo zbudować pokojowy porządek. Zarówno po pierwszej, jak i po drugiej wojnie światowej powołano do życia instytucje oraz sądy międzynarodowe, i to właśnie w ich budowie rola prawników, w tym licznych pochodzenia żydowskiego, była podstawowa. Komitet organizacyjny dokonał wyboru prelegentów, którzy w przeciągu dwóch dni konferencji mieli możliwość zaprezentować swoje badania i wziąć udział w dyskusjach na ich temat. Na konferencji polski uniwersytet reprezentowała dr hab. Marta Baranowska, prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z tamtejszego Wydziału Prawa i Administracji. Należy zaznaczyć, że ze względu na pandemię konferencja odbywała się online.

Konferencja rozpoczęła się 24 maja powitaniem i wprowadzeniem w tematykę konferencji przez prof. Youval Shany (Uniwersytet Hebrajski w Jerozolimie), a następnie wykład wprowadzający „The Jewish International Lawyers from East West Street” wygłosił prof. Philippe Sands (University College London, Uniwersytet Londyński). Wykład ten był prezentacją jego książki *East West Street: On the Origins of „Genocide” and „Crimes Against Humanity”*, opublikowanej w 2017 r. przez wydawnictwo Vintage. Przedmiotem tej publikacji jest życie i dorobek naukowy Rafała Lemkina i Herscha Lauterpachta. Sands odniósł się w swoim wykładzie w dużej mierze do problematyki tożsamości narodowej zarówno bohaterów swej książki, jak i swojej, i próbował znaleźć odpowiedź na pytanie, jaki był jej wpływ na wybranie przez nich i siebie prawa międzynarodowego na przedmiot zainteresowań naukowych.

Pierwszemu panelowi zatytułowanemu „Diversity of Schools?” przewodniczyła dr Elisabeth Gallas (Instytut im. Simona Dubnowa), a jako pierwszy referat pt. „FA Mann and the Well-Intentioned Surveying of Jews” wygłosił Christoph König (Uniwersytet Humboldtów w Berlinie). Następnie referat „Szymon Rundstein on the idea of law as the foundation of international law” zaprezentowała dr hab. Marta Baranowska, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu). Był on poświęcony idei prawa narodów autorstwa Rundsteina i jego projektowi organizacji międzynarodowej, która miała powstać po pierwszej wojnie światowej. Dr Reut Yael Paz (Uniwersytet Justusa Liebiga w Gießen) wraz z Maxem Wagnerem wygłosili ostatni referat w tym panelu, pt. „The Straussians: (Jewish) Conservatism or Conventionalism in International law?” Drugi panel zatytułowany „Conflicting Identities” rozpoczęła referatem „Jewish Transnationalism and International Law: The Case of the Alliance Israélite Universelle” Moria Paz (Law Center Uniwersytetu Georgetown, Stanford Law School na Uniwersytecie Stanforda) a następnie Matthew Johnson (Uniwersytet Chicagowski) wygłosił referat „Yiddish and the Failure of Minority Language Rights”. Dyskusję poprowadziła prof. Yael Ronen (Uniwersytet Hebrajski w Jerozolimie). Ten dzień konferencji zakończył panel, w którym dr Rotem Giladi (Uniwersytet Helsiński; Uniwersytet Hebrajski w Jerozolimie) prezentował swoją książkę *Jews, Sovereignty, and International Law: Ideology and Ambivalence in Early Israeli Legal Diplomacy*, Oxford University Press, 2021. Komentarz do tematów poruszonych w tej publikacji wygłosili dr Gil Rubin (Uniwersytet Harvarda) oraz prof. Malcolm Shaw (Uniwersytet w Cambridge), a panelowi przewodniczyła prof. Yfaat Weiss (Uniwersytet Hebrajski w Jerozolimie).

Drugi dzień konferencji rozpoczął panel poświęcony tematowi prawnej odpowiedzialności za Holocaust. Jako pierwsza referat „Rachel Auerbach and the Eichmann Trial:

A New Conception of Victims' Testimonies" wygłosiła prof. Leora Bilsky (Uniwersytet w Tel-Awiiwie), a następnie Tom Eshed (Uniwersytet w Tel-Awiiwie) przedstawił referat „Claiming the Dead – The Debates about the Conferring of Commemorative Citizenship upon Jewish Holocaust victims during the 1950s”. W tym panelu ostatni referat pt. „A Survivor, a Legislator and a Jurist: Joseph Lamm's Legal Legacy in relation to the Nazis and Nazi Collaborators Law (1950)” wspólnie wygłosili dr Yehudit Dori Deston i prof. Dan Porat (Uniwersytet Hebrajski w Jerozolimie). Czwarty panel zatytułowany „Cross-Influences” rozpoczęła prof. Annette Weinke (Uniwersytet Friedricha Schillera w Jenie) referatem „The Role of Jewish Émigré Lawyers and their Contributions to International Humanitarian Law”, a następnie dr Gilad Ben-Nun (Uniwersytet w Lipsku) zaprezentował wykład pt. „How Jewish is International Law?” Po wystąpieniach prowadzący dyskusję prof. James Loeffler (Uniwersytet Wirginii) szeroko odniósł się do przedstawionych zagadnień oraz zadał szersze pytanie o to, jaka jest rola żydowskich prawników prawa międzynarodowego wobec współczesnych problemów zarówno w Izraelu, Palestynie, USA czy innych krajach oraz wobec kryzysu uchodźczego.

Konferencję zakończyła dyskusja w formule „okrągłego stołu”, w której wzięli udział prof. Malcolm Shaw, dr Elisabeth Gallas oraz z Hebrajskiego Uniwersytetu w Jerozolimie profesorowie: Guy Harpaz, Moshe Hirsch, Yael Ronen i Dan Diner. Za moderację odpowiadał prof. Tomer Broude. Poruszono w niej przede wszystkim temat tożsamości (indywidualnej i zbiorowej) oraz rozpatrywano kwestię ich znaczenia dla kształtowania przez prawników prawa międzynarodowego. Nie unikano również analiz dotyczących współczesnej sytuacji prawnej Izraela w kontekście granic i terytoriów okupowanych. Zwrócono uwagę, że było i jest bardzo wielu żydowskich prawników zajmujących się prawem międzynarodowym, aktywnych zarówno w sferze naukowej, jak i praktycznej, i w tym kontekście przytoczono powiedzenie Rabbi Lord Jonathan Sacks zt”l: „The language of human rights is universal, but it speaks with a Jewish accent”.

W konferencji oprócz prelegentów i przewodniczących wzięło udział wielu słuchaczy z licznych krajów (przede wszystkim z Izraela, Niemiec, USA, a także Polski), co z pewnością ułatwiła formuła dołączenia online do tego wydarzenia naukowego. Organizatorzy konferencji zapowiedzieli, że cała konferencja będzie udostępniana do odsłuchania przez Wydział Prawa Hebrajskiego Uniwersytetu w Jerozolimie.